

॥ ॐ ॥

॥ श्री परमात्मने नमः ॥

सती पद्मिनी

नाटकनां जायने नथा कुंठसार.

कणवी प्रसिद्ध करनान.

अवेरी यंदुलास दलमुष्पराम धोणशास्त्र.

अमहावाह.

मुस्त (म.गानगाय गेडडिपर आवेवा पि " रंहर "

प्रिन्टींग प्रेसमा रतिनास दुर्लभदासे गपी

डॉमिंत ३१. ०-२-०

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાત કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૪૩૦

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સ્ત્રી પદ્ધતિ ૧૧૨૩૦

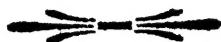
૨૧૧૫૦

વિષય ૨૧૧૫૦

શ્રી નવીન

❀ સતી પદ્મિની ❀

નાટકનંદ-ગાયનો.

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સચાલક મહારાજશ્રી

શ્રી દેશી નાટક સમાજ માટે

સ્થનાર

મરહુમ સાક્ષર શ્રી હાથાલાલ ધોળાશાળ જવેરી

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

જવેરી ચંદુલાલ દલસુખરામ ધોળાશાળ.

હાલ મુકામ-પ્રી-સેસ થીએટરમાં-મુરત.

આવૃત્તિ પાંચમી

સંવત ૧૯૭૨

પ્રત ૨૦૦૦

સને ૧૯૧૬

કિંમત રૂા. ૦-૨-૦ (બે આના.)

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અ. દા. પ્રા. દ.
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

૬૪૩૦

દ-:૨-૨/નવેમ્બર, ૫૬

સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે. માટે પ્રસિદ્ધ કરનારની રજા સિવાય કોઈએ છાપવું, છપાવવું, વેચવું, વેચાવવું, ભજવવું કે ભજવાવવું નહીં.)

મુરત, ભાગાતળાવ રોડપર આવેલા ધી “રોટેર” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં રતિલાલ દુર્લભદાસે છાપી.

શ્રી શાન્તિનાથાય નમઃ

શ્રી નવીન.

“ સતી પદ્મિની ”

નાટકનો દુકસાર.

અંક ૧ લો.

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ ૧ લો-દિલ્લીમાં આદશાહ અલ્લાઉદ્દીનનો બગીચો, સાહેલીઓ સાથે સુલતાના બેગમનું હાસ્ય વિનોદ, બેગમનો આશક મુશ્લીસખાન છુપાતો લપાતો બગીચામાં આવે છે. એકાએક આદશાહનું આવવું, બેગમનું યુક્તિથી શાહ આગળ નિષ્કલંક થવું, મુશ્લીસખાનને ગરદન મારવાનો હુકમ, આદશાહની બેગમ પાસે પદ્મિનીની તસ્વીરની માગણી, તસ્વીર જોઈ પદ્મિની પર આશક. પદ્મિનીને બેગમ બનાવવાનો નિશ્ચય, બેગમનું સમજાવવું.

પ્રવેશ ૨ જો-મુશ્લીસખાન તથા ગરદન મારનાર સિપાહીઓ. મુશ્લીસખાનનો પસ્તાવો, સિપાહીઓની નેક શીખામણ, બેગમનું છુપા વેષમાં આવવું, સિપાહીઓને લાંચ, મુશ્લીસખાનનો બચાવ,

મેવાડમાં જઈ ગુપ્ત વેષે રહેવા લલામણુ, પોતે પાછળ આવવાનું વચન આપે છે. મુફ્ફીસખાન ચિતોડ તરફ રવાના.

પ્રવેશ ૩ જો-ચિતોડમાં રાણા લખમસિંહની કચેરી. રાણો પોતાના કાકા બીમસિંહ તથા પટાવતો પાસે આદશાહ પદ્મિનીની માંગણી કરે છે, એવું જાહેર કરે છે. શુરા સામંતોનું શુર, આદશાહનો મોકલેલો સરદાર સાલારજંમ, કચેરીમાં પદ્મિનીની માંગણી, રાણાનો તિરસ્કાર, છેવટે કાયમાં પદ્મિનીનું મોટું દેખાડીશું એવા બીમસિંહનો સરદારને જવાબ. શુરવીર વિજયસિંહ વિરૂદ્ધ અને ભવિષ્ય વચન.

પ્રવેશ ૪ થો-ચિતોડની હદમાં આવી પહોંચેલો મુફ્ફીસખાન. ભેગમે મોકલેલા નોકર ફતેહિલ્લાની રાહ જોવી, ફતેહિલ્લાનું આવવું. અન્નેનો હિંદવાઈ પોષાક ધારણ કરી રાણાના પુરોહિત પાસે મંદિરમાં જવા નિશ્ચય, જાવણીમાંથી ફરવા નીકળેલા આદશાહ અને સરદાર સાલારજંમ; આદશાહ પદ્મિનીના પ્રેમમાં અંધ, રજપુતોની ચાલાકી અને શુરાતનના સરદારને મોટેથી વખાણ. આદશાહનો અંહકારી જવાબ, મોટું જોવા જવા ઠરાવ.

પ્રવેશ ૫ મો-રાજમહેલ, કમલા સાહેલીઓ સાથે ગરબો, પદ્મિની તથા લખમસિંહની રાણી, પાછળથી બીમસિંહ તથા રજપુત મંડળ; આદશાહનું આવવું, વિજય, અજીતની ઓળખાણ, પદ્મિનીનું પ્રતિખીંબ, આદશાહનું મોહિત થવું, શુરાઓથી આદશાહની મસ્કરી, આદશાહનું મનમાં ગુસ્સે થઈ લાચાર થવું, વિજય તથા કમળાનું પ્રથમ પ્રેમદર્શન.

(૫)

પ્રવેશ ૬ ઠા-ભીમસીંહનું જાવણી સુધી આદશાહને વળાવવા જવું,
કપટથી ભીમસીંહને કેદ, ઘુટકારામાં પક્ષિનીની માગણી,
ભીમસીંહનો આદશાહને તિરસ્કાર ને શીટકાર.

પ્રવેશ ૭ ઠા-રાણા લખમસીંહ અને રણધીર, ભીમસીંહના કેદ
થય.ની ખબર, વિજયનું આવવું, પાછળથી પક્ષિની, રજ-
પૂતોને ઠપકા, પક્ષિની આવે છે, એમ કહેવરાવી મ્યાનામાં
રજપૂતો ગોઠવી આદશાહ પાસે મોકલવા રણધીરનો સંકેત;
દગાને દગાથીજ નસીયત.

પ્રવેશ ૮ ઠા-ચિતોડની સરહદ પર જાવણી નાંખી પડેલો આદશાહ
અલ્લાઉદ્દીન પોતાના સરદાર સાલારજંગ સાથે સલાહ, નાયરંગ.
બાબુ પર આંધેલા રાણા ભીમસીંહનો અફસોસ, સરદાર સાથે
પક્ષિની સંબંધી વાતચીત, સુલતાના બેગમનું આવવું,
પક્ષિનીના સ્વરૂપનું વિવેચન, બેગમની લાચારી, આદશાહનો
બેગમ તરફ તિરસ્કાર, પક્ષિની મ્યાના સહિત આવી પહોંચ્યાના
અમાચાર, અલ્લાઉદ્દીન ઈસ્કમાં આંધળો, મ્યાનામાંથી પક્ષિનીને
બદલે જહાદુર રજપૂતો, લગાઈ, રજપૂતોનું ભીમસીંહને છોડાવી
પુલ પરથી પસાર થવું, એકદમ રજપૂતોની પુઠ પકડવા તથા
પુલ તોડવા અલ્લાઉદ્દીનના લશ્કરને હુકમ. તોપથી પુલનો નાશ.
બેગમ રજપૂતોને હાથે કેદ, અતે સત્યનો વિજય.

ફોપ.

(૬)

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો-પ્રપંચી લૈરવાચાર્ય આદ્રશાહ પાસે મોકલેલા પોતાના શિષ્ય ઉલ્લુશંકર ઉર્ફે કુતેઉલ્લાની રાહ જોતો-ઉલ્લુશંકરનું આવવું, આદ્રશાહનો જવાબ, ઓચ્છવ સાથે હોમ કરવાની રાણા તરફથી વરદી, પાખંડીનો પ્રપંચી ઠરાવ.

પ્રવેશ ૨ જો-સ્મરાનમાં શાંતિ મેળવવા નીકળેલો રાણો. ગેખી અવાજ, કૃત્રીમ દેવીનું દર્શન, અલૌકીક દેવવાણી, સંશય યુક્ત રાણો, રણુધીરનો અભિપ્રાય લેવા વિચાર, લૈરવાચાર્ય પાસે જવા ઠરાવ.

પ્રવેશ ૩ જો-લૈરવાચાર્ય, રાણો અને રણુધીર, દેવવાણીનો ખુલાસો, કમળ નામે કમળાનું બળીદાન, રાણો મુર્છાગત, રણુધીર સ્વદેશ સેવામાં દ્રઢ, રાણો કન્યાના બળીદાન માટે દીલગીર, રણુધીરનો પ્રજ્ઞ પ્રત્યેનો ધર્મ, રાણાનું ડગમગતું ચિત્ત સ્થિર, કમળાને ચિતોડથી બોલાવવા ઠરાવ.

પ્રવેશ ૪ થો-પ્રેમલેલી કમળા, સાહેલીઓ સાથે વાર્તાવિનોદ, પાછળથી રાણા તરફથી તેડવા આવેલા સુરદાસ સાથે રાણીનું આવવું. કમળાને લગ્નની ખુશખબર, લગ્ન માટે છાવણી તરફ જવા સજ્જ થવા રાણીની કમળાને આજ્ઞા. સાહેલીઓની કમળા પ્રત્યે નિર્દોષ મસ્કરી.

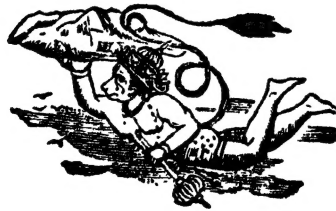
પ્રવેશ ૫ મો-ઘરિકના આગ્નરમાં મહોબતના બગ્નરમાં લમતી બેગમ આશકની માદમાં, અચાનક ચારનો મેળાપ, પ્રેમમાં પુજે પરસ્પર ખુની ધમકી.

પ્રવેશ ૬ ઠો-જાવણી. કમળા પરણવાના ઉમંગમાં, પાછળથી રાણી મંદિરમાંથી રાણા તરફથી તોડવા આવેલ રામદાસ, બળીદાનનો ખુલાસો, ક્રોધાવેષમાં રાણાનું આવવું, રાણી સાથે રકઝક, શુરી ક્ષત્રાણી પોતાની કન્યા કમળાના બચાવ માટે બેધડક, રાણો દિંગમુઠ, પાછળથી વિજયસિંહ સસરા જમાઈનું વાગયુદ્ધ, પરસ્પર સખત અપમાન; વિજયની મગરૂરી તોડવા રાણી તથા કમળાને ચિતોડ પાછા મોકલી દેવા રાણાનો નિશ્ચય. એકાએક રણધીરનું લશ્કર સાથે આવવું, બળીદાન માટે કમળાનો અટકાવ, રાણો વિસ્મય, ટેન્ડો—

પ્રવેશ ૭ મો-વિજય. રણપૂતોની અંધ શ્રદ્ધા માટે અફસોસમાં પોતાના પ્રેમપાત્રને બચાવવાના વિચારમાં એટલામાં વેરની આગમાં ધુંધવાતી બેગમનું આવવું, ભૈરવાચાર્ય પુજારીનું પોગળ, વિજય સંશયયુક્ત, ભૈરવાચાર્યનો કાગળ લઈ દિલ્લી તરફ જતા ફતેહિલાનું વિજયના હાથમાં સપડાવું, કાગળની ખીનાથી ભૈરવાચાર્યનું ભોપાળું. ફતેહિલાને બંધીવાન કરી બેગમ સાથે વિજયનું મંદિર તરફ કમળાને બચાવવા જવું.

(૮)

પ્રવેશ ૮ મો-દેવીમંદિર. ચતુર્ભુજા દેવી આગળ યજ્ઞ હોમ,
બળીદાનની ઉતાવળ, રાણાની હદ, આંખે પાટા, અચાનક,
વિજય, કમળાનો બચાવ, રણધીર પ્રતિપક્ષ, વિધર્મી ભૈરવા-
ચાર્યનો ભેદ ખુલ્લો, મોતની અણી ઉપર આવેલ ભૈરવાચાર્યના
હાથે બેગમનું ખુન, ખુની ભૈરવાચાર્યનો રજપૂતોના હાથે
શિરચ્છેદ, તેના ધડનું યજ્ઞમાં બળીદાન, ફતેહિલા મારફતે
ભૈરવાચાર્યના મસ્તકની આદશાહને ભેટ.

(૯)

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧ જો-દિલ્લીમાં અલ્લાઉદ્દીનનો દરગાહ, આદશાહની બડાઈ, ખુશામતીઆની ખુશામત, રજપૂતો તરફથી ફતેહિલા મારફત મુઘલીસખાનના માથાની આદશાહને ભેટ, આદશાહનો ઉત્તરોપ, ચિતોડને લસ્મીભૂત કરવાની પ્રતિજ્ઞા, સરદાર સાલારજંગને લશ્કર લઈ ચિતોડપર ચઢાઈ કરવાનો હુકમ, પોતે પાછળથી મોટાં લશ્કર સાથે આવવા ફરમાન, નાય.

પ્રવેશ ૨ જો-સરદાર સાલારજંગ ચિતોડની સરહદપર, રજપૂતોને છેલ્લું કહેણ, નજરાણામાં પક્ષિની ઘરો યાત્રો લડાઈ કરો.

પ્રવેશ ૩ જો-પક્ષિની શોકાગ્રસ્ત, કમળાનું આશ્વાસન, રાણા ભીમસીંહનું આવવું, સતી પતિ બંને એકમત, આદશાહ તરફથી સરદાર સાલારજંગે મોકલેલું છેલ્લું કહેણ, ભીમસીંહનો લડાઈ માટે તમામ રજપૂતો તૈયાર છે તેવો જવાબ. પક્ષિનીની પતિને આશિષ સાથે વિદાયગીરી.

પ્રવેશ ૪ જો-રાણો, રણધીર, વિજય વિગેરે રજપૂત મંડળ લડાઈના વિચારમાં, લવિષ્યના વંશ માટે રણધીરનો વિચાર, અજીત કુમારને કોઈ ગુત્પ સ્થળે મોકલી દેવા વિજયનો નિશ્ચય અજીતકુમારની આનાકાની, છેવટે લાચારી સાથે વડીલોની આજ્ઞાનુસાર અજીતકુમારનું જવું, ભીમસીંહનું આવવું. રજપૂતોને સ્વદેશસેવાનો બોધ, શુરા સામંતોની

(૧૦)

કેસરીયાં કરી રણસંગ્રામ તરફ વિદાયગીરી, શુરી ક્ષત્રાણી-
ઓની કેસરીયાં કપડાં આપી વિજયમાળ પહેરાવી રણરંગમાં
રમવા પોતાના સ્વામિઓને આશિષ.

અવેશ પ મો-ચિતોડનો કિલ્લો, આદશાહનું લશ્કર, કિલ્લામાંથી
નીકળી આવતા રજપૂતો, પરસ્પર લડાઈ, રાણા લખમસીંહ
રણુધીર, વિજય વિગેરેનું રણમાં પડવું, તોપથી કિલ્લાનો નાશ.
શહેરના રસ્તામાં ભીમસીંહ, પદ્મિનીનું સમશેર લઘ્વેની વ્હારે
આવવું. પદ્મિનીને સમજાવી તમામ ક્ષત્રાણીઓને સતી થવા
જનાના તરફ મોકલવી, મુસલમાન લશ્કરનો ધસારો. ભીમ-
સીંહનો યુદ્ધમાં અંત, મુસલમાનોની જીત, આદશાહની પદ્મિની
માટે આતુરતા, પદ્મિની વિગેરે તમામ ક્ષત્રાણીઓનું ચિતામાં
પડવું, આદશાહ નિરાશ, ગુપ્ત સ્થળે ગએલ સૂર્યવંશના અંશ
અજીતકુમારનું આવવું, પોતાના પૂર્વજોનું વેર લેવાની પ્રતિજ્ઞા.
છેવટે સ્વદેશ સેવા તથા સતીઓના શિયળ માટે રણસૈન્યમાં
સુતેલા શુરા રજપૂતોનું સ્વર્ગમાં સન્નેડે દર્શન. આદશાહની
વિસ્મયતા.

રેખો.

—→❧ સમાપ્ત ❧←—

મુખ્ય પાત્રોનાં નામ.

પુરુષ વર્ગ.

અદ્વાઉદીન	...	...	...	દીલ્લીનો બાદશાહ.
મુકદ્દીસખાન	...	...	...	બેગમનો આશક પાછળથી ભૈરવાચાર્ય પુનરી.
સાલારજંગ	...	...	...	યવન સરદાર.
લખમસીંહ	...	...	...	ચિતોડનો રાણા.
ભીમસીંહ	...	...	...	રાણાનો કોકા.
રણુધીર	...	...	...	સેનાપતિ.
વિજયસીંહ	...	...	...	ખ્હાદુર ચોધો અને કમળાનો પતિ.
અજીત	...	...	...	રાણાનો પાટવી કુમાર.
ફતેઉલ્લા	...	...	...	બેગમનો બેવકુફ નોકર ભૈરવાચાર્યનો શિષ્ય.

સ્ત્રી વર્ગ.

પદ્મિની	...	...	...	રાણા ભીમસીંહની રાણી.
રાણી	...	...	...	રાણા લખમસીંહની.
કમળા	...	...	...	રાણા લખમસીંહની કુંવરી. અને વિજયસીંહની સ્ત્રી.

બેગમ ... અલ્લાઉદીનની.

ફત્તુલ્લા—દીલ્લી, ચિતોડ અને પાસેનું જંગલ.

હરખારીઓ, નાયનારીઓ, શિપાઇઓ વિગેરે વિગેરે.

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

શ્રી નવીન.

સતી પદ્મિની

નાટકનાં ગાયનો.

મંગળાચરણ.

સુત્રધાર—

શાંતિકાતા નામું શિવ શિવ માર્ગ આપનારા,
કાપનારા પાપ તાપ વ શ્રાપ સર્વ તનના;
નવિન કૃતિ આ નવિન રંગ
નિરખી વ્યાપે અંગે અંગ
શાંતિ અચલ વિમલ વિરમી વિકલ તકે મનના—

નેપથ્ય—

ક્રમક્રમ સાહેલી સહોની પીયારી

નટી—

ક્યાં તે ક્ષત્રી વીર જે ગરજ્યા સિંહ સમા રણમાં
આજ નામપર સિંહ લગાવી ઝુલતા પારણમાં

(૧૪)

સૌર્ય હીન નિર્માલ્ય—

રાજપુત પતિત હીન કંગાલ

ક્ષત્રી મૃત બ્રહ્મ નષ્ટ બેહાલ

વીર લક્ષ્મીથી શોભિત અંગે નહી કેઈ નૃપ શુરા

બાબુ પોંચીયો જડાવ પહેરી હીરા મોતીલાલ

રમણી રમણ રસમાં પુરા—

સાહેલીઓ—

૧

રૂમઝુમ સાહેલી સલોની પીયારી

મદકી ગગરીયાં ભરકર શિર ધરે

પનઘટ આવો તુમ સારીમાં

રૂમઝુમ બદરી બિરહકી બરસન લાગી આજ

જરત મરત હું નાથજી રખીઓ હમારી લાજ

આવો સારી પ્રેમ ફુલારી ધુંધટ ઝટપટ ખેલ

હમ વારીયાં હો નિસારીયાં—

પીયા તીહારે ઠાડહે, કબસે તોરે આજ

દુઃખ દરદ સળ દુરહો આવો હમરે યાસ—

બેગમ-સાહેલીઓ—

૨

હીલ મીલ ચલીયે મોહનીયાં ખ્યારી

મોહનીયાં ખ્યારી સોહનીયાં સારી

(૧૫)

બુધ ચંબેલી સખીયાં ચુનત હય શુભાખ ચુનત હે
શાહકી પ્યારી
સયરે ચમન મોહે જહેર લગત હય ઓર જરત હય
જન હમારી
જન હમારી પુકત હય સારી

બેગમ—

૩

મારે બાંકે સીપઈયાં ન મારોરે કટરીયાં
ન મારોરે કટરીયાં ચલ આવરે અટરીયાં
પઈયાં પડું તોરે કહું કરનેરરે
ધરધર ધરકત હે છતીયાં પીયા છયા ના સતાઓરે
છયા ના જલાઓરે ^{મૂઝી}
સાવરીઆ સલુના ન મારોરે નજરીયાં

બેગમ—

૪

કુછ ઉદ્દતકી ખુબી આશક જાને હવસી જાને કયા
હવસી જાને કયા બલા ઉસે હવસી જાને કયા
આશકો માશુક દોનોંકે દિલમે, હો બેકસરી બરીને
વસ્ત્રકી લજજત હો દોનો તરફકો બરાબર આગ લગે
ઔર હી માશુક મેશ હય દીલબર, શાહકી ઔર પરીને
દુશ્વર માનો હય દીલકા મિલના દોનોંકી દોહો જગે—

(૧૬)

બેગમ—

૫

જાઓ જાઓ જાઓ જાઓ પીયારે પીયારે મોરે
કેઈ ઈધર આયગા ભટકતો નાહક સરખો પટક
તેરી હોવેગી રૂસવાઇ
બીનતી કરત તોસે—

દરબારીઓ—

૬

જય જય સૂર્યવંશમાં નરેંદ્ર સૂર્ય અંશ
દુઃખ અંધકાર ધ્વંસનાર મહીપાલ છે-દીવ્ય-
પ્રભજન રંજનાર દુષ્ટોને નિકંદનાર
વંદનાર એક લિંગ ધૃષ્ટિને દયાળ છે-રાજવી-
નરોમાં નરેંદ્રમણી સુરોના સુરેંદ્રમણી
શિશોદીયા વંશમાં વિશુદ્ધમણી માળ છે-વશુ-

ગરબો.

કમળા-સાહેલીઓ— ૭

વાગી જોને વીર હાક રણ જંગમાં
જાગી જોરે બાળા સુતી લવનમાં
સ્વામિજી ઘોડીલે સવાર સીધાવતાં જાગીરે—
કેસર ભીના જોઈ કંથને કંઈ બાળા જોબનમાં
અંતરમાં પડી ઉડી ફાલ સીધાવતાં જાગીરે—

(૧૭)

પ્રેમ ભરી રસ રંગની વાતમાં, શાંતિ સુખે ભરી શત વિતાવી
હાય એ રંગમાં ભંગ પડાવવા શોક્ય પ્રભાત ઉતાવલી આવી
અંબર અંગપરે સજની અતિ અંતરથી બની ખાવરી ખાળા
નાથ જશે નવ નાથ જશે કહી સ્તબ્ધ બની રહી મુગ્ધ
મરાળા

અંતર દુઃખની વાતરે જાણે કોણ અંતર દુઃખની વાત
જેને વીતી તે જાણે સંસારમાં બીજા સૌ તાળી દે હાથરે—
અંબર આંમુથી ભીંજવતી રજ અંતર નાથથી ના પડશેજ
અંબર અંગના અંગ તણા ઘરઉંબરથી નવ દુર થશેજ
અંબર પાથરી આપને વિનવું, અમર આશ ન તોડી જશેજ
ઉમર ખાળી તમારી પિયુ અમ ઉમર ખાળી નહીં કરશેજ
આતો મારા સૌભાગ્યના શણગાર પેર્યા ન ઉતારશે દે રાજ
આતો મારા સૌભાગ્ય કંકણ સાર
સ્વામિ મારા હીરા મોતી તણા હાર અંગાર ન ખાળશેદે
કોને કહું ને કોણ સાંભળે દે, મારા વિયોગ દુઃખની વાતરે
જાણે કોણ અંતર દુઃખની ઢાઝ
જેને કહીએ તે હસી હસી કાઢે, કુવાની છાંય કુવામાંજ જાણે

વિજય-કમેળા—

૮

હીન બની હીન બની પ્રેમના પ્રભાવે
અંચળ અપળા મેઘ વિષે રહી હીન—જેવી અંચળ

(૧૮)

ધન વૈભવ તન મુખ સમૃદ્ધિ આપ ચરણમેં સર્વ સમર્પી
 ખીજી નવ આશ રતિ મળ્યા ઈચ્છિત પતિ
 માન્યામેં લક્ષ્મી પતિ થઈ સૌભાગ્ય વતિ—
 ધન યૌવન સુખ સાધન મારૂં, પ્રાણ પ્રિયા ગણું સર્વ
 તમારૂં

રતિવર પ્રાણ રતિ ખીલી મુજ ભાગ્ય રતિ
 પતિ પ્રીતિ પામી સતી રહો સૌભાગ્યવતિ—

ભિમચિંહ-ખાદશાહ— ૯

જા જા યવન અહીંથી જા
 સતીને સ્પર્શતાં જાણુ જાશે જાન—
 જોલ જહુ શું ગર્વી ગરજ
 નવ જાણે પાદશાહને
 સિંહ મુઝા વાળ લેવા મહાયરે ખળરે
 સર્પ શિરમણી ચાલ્ય શું
 લઈશ એમ ન માન સહુ હિંદવાણુ વળી તુજ પ્રાણ
 છટ જારે દુર થાને—

રઝપુત લશ્કર— ૧૦

ચાલો જહાદુરો હિંમત હાથ ધરી
 કાપો શત્રુના શસ્ત્રથી શિર ધરી

(૧૯)

આપો ભોગ લવાનીને હોંશ ભરી
કરો એ દુષ્ટોને ઠાર ઠાર
વીર ક્ષત્રીઓનું પુર શુર
બમકાવો બાપ દાદા તથા ગુર
ધુમો રહે થઈ ઘેલા ગુર
મારો એ પાપીને ઠાર ઠાર

(૨૭)

અંક બીજો.

ભૈરવાચાર્ય—

૧૧

કેવો હું પાખંડી પુરો પાખંડે પુખંડે છું
માંડો માંડે ક્ષત્રીઓને કેવો હું લડાવું છું
પાખંડ વિનાનો નર ખરોખર માનવો
દલને દમામ પુર સ્વાર્થ સાધવામાં શુર
ફાટ ફુટ, સાચ જીઠ, છુટ ઝૂંઠ, કર્મ ફુટ,
કંઈકના ઉતાડું ગુર—
રણ યજ્ઞમાં જરૂર શત્રુઓ કરાવું ગુર
આમ તેમ તેમ આમ છલ્લેલ તણું કામ
જંગી જંગ બહાદુર—

દેવીવાણી—

૧૨

રે મુંઠ બે વિજયની મન આશ ધારે
દે બાર પુત્ર બલીદાન મને સવારે
ને એક સ્ત્રી કમલની ઉપમાજ વાળી
દે દાનમાં કુળવતી રૂધીરે પખાળી

રણુધીર—

૧૩

સૂર્યવંશી પૂર્વવંશને આપ અંતરમાં સ્મરે
ત્યાગી વૈભવ રાન ભટક્યા રામનીતિ હીલ ધરે.

(૨૧)

સત્યવાદી અવધ પતિની હામને હૈયે ધરો
પત્નિ મૃત ને પ્રાણ જાતાં સત્યથી જે ના ચળ્યો
દેશ ભક્તિ ક'ઈ વિચારો સમરસિંહને સંગની
તુકે સંગે જંગમાંના ધારી પંરવા અંગની
સૂર્યવંશી શિરમણીને શોક કરવો ના ઘટે
ભાવિ જે લખ્યું ભાવ્યમાં તે કોઈ કાળે ના મટે

કેમળા—

૧૪

હારે કોઈ વાલમને લેઈ આવોને
હાં મને છેલા રંગીલા મેળાવો
ભુલમી ભુવાની આ હાય દિવાની
લલિત વિલાસી એ વાલમ વિના
રજની અધારી હા લાગે નકારી
ચતુર ચકોરીને અંદ્ર વિના
હાય બળી હું હાય બળી હું
પિયુ પિયુ તનથી તલસી રહી—

સાહેલી—

૧૫

અંગમાં અનંગ વસે, વિકસે નયન રસે
મંદમંદ મુખ હસેરે સજની મારી
ઉર રસે ઉભરાયે ઉરજ ઉન્નત થાય

(૨૨)

કંચુકી કસ કસાયરે—
 સ્પુરિત રોમાંચ થાય, અધરોઠ કંપાય
 તનુ લજ્જા નત થાયરે—
 વિકલ અંગપર શ્વેદના બિંદુ લાગે ગાલ
 માનસ સર મુક્તામણી ચુમે માની મરાલ
 રસિક સુહંસ મળે મન અર્થ સર્વ ફળે
 શાંતિ સર્વાંગે વળેરે

કુમળા—

૧૬

પ્રિયતમ દરશનને તલસી રહી
 તલસી રહી હા તરશી રહી
 મુખ દરશી રહીરે
 નજરે પ્રીયં નિરખી રહી—
 સજીવન મુર્તિ દિલ દરપણમાં
 દિવ્ય રૂપ ધરી રાજી રહીરે
 અસલ નજીક આ નકલ નકામી
 ભેષ ભેષ દિલ દાઝી રહીરે
 પ્યાર પ્યાર ધુન લાગી રહીરે—

કુમળા-સાહેલીઓ— ૧૭

પ્રીતિ રસે ભરી પ્રેમદા વેલી પ્રિતમ પાસ જનારી
 પુલે ફળે ફળી ગર્વથી ઘેલી મોહ મહે મુલનારી

પ્રિય વસંત પ્રસન્ન પ્રિતમ સંગ તુ ખીલનારી
 જાઓ કંઈ શરમાઓ નહીં બનો છેક શું બેશરમાળી
 શરમ ધરમ સ્વામિની શરણ તજશે બાળા બાળી
 હા હા જ થશે ના ઈલાજ, શાની ધરે લાજ
 અરે બાઈ છેક શું આવી મને શરમાવી
 નાંખો અકબાવી ઉડાવી બનાવી—

બેગમ—

૧૮

પ્રેમ તણી નવ પરી સીમા, જજ બધું પ્રેમાધીન,
 પ્રેમ વસે ત્યાં નેમના, વીર બન્યા કંઈ દીન,
 ભાવી શું આ નસીબે લખ્યું, વીચારું આજ—ભાવી૦
 જે પલંગે પોઢનારી, તે પગે થઈ ચાલનારી
 હાથી હોઢે બેસનારી, તે પગે થઈ ચાલનારી
 કર્મની ગતિ શી છે ન્યારી, પ્રેમે બની તારાજ—ભાવી૦

બેગમ-લૈરવા—

૧૯

અધર્મી પાપી તુને ધિક્કાર છે હજારવાર
 નક્ટ નિર્લજ નાદાન
 તું અધમ અપાર, જા ખુની ચંડાલ
 મારું ઠાશ—
 ખુની તું નીચ નાદાન ચંડાલ

(૨૪)

બેવફા છે તુજને લાખો શ્રીટકાર
નિમક હરામ જા તું પાપી આવાર

કમળા—

૨૦

ક્યારે મળી પ્રેમ લરી સરિતા સાગરને
લલિત લેહરીથી ઉછલી થશે શાન્ત
ખ્યારે બળી ઘેલી આ ચકોરી વ્યાકુલ થઈ
એક ચિતે રહી નિરખી ચંદ્રકાંત
લલિતદષ્ટિ અમીની વૃષ્ટિ
કરે કદાપિ જો કમળ કાન્ત
દિન આનંદના જાય તરંગમાં, પ્રિતમ સંગમાં—વાલમથી
હસી હસી મળી કરીશું પ્રેમની વાત—

લખ-વિજય—

૨૧

રાજવી શું વચન વદતા આપ અવિચારી બની
તાપકારી શાંતિ હારી (શું) બ્રહ્મ મતિ થઈ આપની
શું બોલે નાદાન પલમાં માન મોહું તાહરૂં
તું તુચ્છ નર હું નરપતિ અપમાન કર શું માહરૂં
નાના નહિં હે નરપતિ નિરવંશ કરતા કુળના
છો કાળ રાહુ તુલ્ય આ રવિવંશ લાંછન ભુલના
ચુપરે ચંડાલ નહિં તર કાલ તારો હું કરૂં

(૨૫)

શસ્ત્રથી શિર છેદ કરીને પ્રાણ તારા સંહર
સંહારતા આ વીરને સંહાર કન્યાનો કરે
થઈ રાજવી વ્યંડલ તમે કોમળ કુમારી સંહરે

વિજય—

૨૨

થઈ આ શું ક્ષત્રી મતિ વિપરીત
સાહસ કરે વિના વિચાર
કોમળ કમળ સમ હા કમળા શું
અગ્નિમાં બાળે પ્રબળે હાહા
મળે કદી એથી વિજય શું
ઝરે આતે કેવી અધમતા
વિજય તો સર્વદા
ક્ષત્રી નરવીર ભુજબલમાં
સૂચવે આ દેશતણી નિરબળતા

બેગમ—

૨૩

બલીમ જલ્લાહ કેસા બેદાહ એસા ઉસ્તાદ
બડા આબાહ કીયા ખરબાહ—
ખ્યાર ફ્યારસે ખવાર કીતને આરાલ્યમાર કીતને
ફીરતે હુય બેચારે મારે હોકર આવારે સારે તૌબા તૌબા પુકારે
ખ્યારકે હે બીમાર કીતને ઇશકે મે લાચાર કીતને

(૨૬)

લાશુકપે તન મન વારે ફીરતે હય લાખોં બિચારે
હરદમ દીલમે દીલદારે
કઠીન પ્રીતકી રીત હય, કોઈ ન દીને દીલ;
વરના જગમે જન લે, ખાકમે જયગા મીલ.

વિજય—

૨૪

લલિત લલના બાળ વયમાં યસમાં હોમાયશું
કદળી કુમળી શસ્ત્ર ઘાતે હાયરે છુંદાય શું
કનકવેદી વજ્ર પાતે રાખ બળીને થાય શું
આવી અચાનક બાળ હરિણી સિંહ કેશ ગ્રાસમાં
પાપી પ્રપંચી કુર હિંસક પારધીના પાસમાં
શીઘ્ર હું જઈને બચાવું પાપીને તત્કાળ મારું
જીવંત આ સહેવાય શું—

કુમળા—

૨૫

તન અરપણ કડું તુલના માર્ધ
તું તરશી છો તરૂણ રૂધીરની
લેલે જીવરે જોગીણી અટ લઈ
દુષ્ટ દયાહીણ નિર્દય દેવી
શું આમ તું શંક રીખાવે રહી રહી—
વીર વિજય વિષ્ણુ વિકળ વિયોગી
આ બાળીને કાળી સંહાર અટ લઈ

(૨૭)

અંક ત્રીજો.

હરખારીઓ—

૨૬

રખે દાવર દાદાર રાજ સરતાજ
તેરા નુરાની ઓદાની ય્યાની સુલતાની તેરી હમપે મહેરખાની
તુંહી સરતાજ હય હમ મહોતાજ હય
રાજતાજ તેરા કાયમ આલમમેં હે તેરા શોહ રાજહો
અશમત દુની શૌકત રખે પરવર લાજ આજ તેરી હો સુખહાન

કુમળા—

૨૭

ખિંતાને પરહરી મનથી ધીરજ ધરી ઇશ્વરપર આધારજ ધારો
પ્રભુને શરણુ રહી સુખ દુઃખ અંગે સહી ઇશ્વર ઇચ્છા સ્વિકારો
આવ્યા સૌ વિદ્ય વળશે સંકટ દળશે શાંતિથી કાળ બિતાવો
હું માઝું વ્યર્થ માની કરવીશે ગ્લાની કરશેશું જીવ બિચારો
આશા તંતુપર ચઢતાં જીવ કરોળીઓ આખર છે પડનારો

પદ્મ-ભીમ—

૨૮

પુરો સકળ સફળ પ્રભુ મનસા

વિજય થાઓ રણે એવી અભિલાષા—

(૨૮)

શિયળ રતન સતી જાળવી જતનથી
કદી ન પતિત થશે પાપીના પ્રસંગથી
સતી આ કદીના ચળશે શિયળથી

અજીત—

૨૯

નવ સમજે પિતાજી હું અજ્ઞાન બાળ
રીપુ દળ જાળ હરી રણયશ લઉંવરી
વહેવરાવું રણુ રૂધીર ધાર—
સમર ભુમિને ગરજવું હું સિંહબાળ
કરીશ હસ્તિદળ કુંભકાળ હું
અસિકર ધરીને રણુ ન તણું વીર તનહુ
કરો નહિં હા લાચાર

સામંતો—

૩૦

શુરાઓ આવી જવે વેળા હવે
આશિષ લઇને ચાલો સૌ શુર હિંમત ધારીને ત્યાં
અરિ દળને સંહારો અરિ રૂધિરે તૃપ્તિ મળે
એજ અભિલાષા ભરો, આસન પરથી અરિને પકડો
પટકી ભુમીપર નાંખો—

(૨૯)

સિંહ સમા ગરજી રણમાં, ન્હાવો રૂધિરના આગરમાં
રણ રમણી સહ લ્યો લાવો, શૌર્ય વીર સૌ બતલાવો
પામર અરિ હળને હળવા, સ્વર્ગે મુર રમણી વરવા
સંહારો એ શત્રુઓને, જય માળા આ શિર ધારો—

સતી પદ્મિની.

નાટકનાં ગાયનો સમાપ્ત.

શોખીનોને

ખુશ ખ ખ ર.

હમારે ત્યાં દરેક જાતનું રેશમી તથા સુતરાઉ કાપડ તેમજ દરેક જાતનું જરીકામ જેવું કે છાત્રી ફીટ તથા સલમાની ફીટ તથા દરેક જાતનું ભરતકામ વીગેરે મળશે તથા મખમલના પટા તથા ભરતકામનું રેશમ તથા કેરો ટોપી પણ છાપી આપવામાં આવશે તથા ફેન્સી સાંઘેલાંના ડ્રેસો તથા તેને લગતો દરેક સાજ બાહેથી મળશે.

ચાલુ જમાનાની નવી ફેશન.

જે છે રોકડા દામ કરે છે મન પસંદ કામ

છે મોટા મંદીર મુકામ મોટું મેળવ્યું છે નામ

હમારે ત્યાં અપ-ટુ-ડેટ ફેશનના પોલકા તથા ફરાક સીવી આપવામાં આવશે તથા ફેશનને લગતો દરેક સાજ હમારે ત્યાંથી કીફાયત ભાવે મળશે.

શાં વીરચંદ નાનચંદ.

ઠાં મોટામંદીર-સુરત.

Tribhovandas Doolabhdas,

JARIWALA.

Rampoora-SURAT.

જરીવાલા, ત્રીભોવનદાસ દુલ્લભદાસ

ઠાં રામપુરા, સુરત.

હમારે ત્યાં દરેક જાતનો જરી માલ જેવો કે
જીકની ત્યાં સલ્લમાની ફેન્સી ફીટ, ગામઠી ફેન્સી
ધરિયામખોલી, કાટાની ગુથેલી ફીટ, મુગલાઈ ફીટ,
લેસ, કોરના બંદલો, બનારસી સાડી, શાફા, તાશ,
જીક, ટીકી, કશબ, બાદલો, જીકની કટાંઉ કોરો,
ત્યાં કંઠા ત્યાં બુટીઓ, કીનારી, ગોટા, બાલર,
ચંપો, વીંગેરે જરી માલ બનાવનાર ત્યાં વેચનાર
અને બહાર ગામના ચોરડર ઉપર પુરતું ધ્યાન
આપી બનાવી મોકલી આપવામાં આવે છે.

શ્રી દેશી નાટક જાહેર ખબર. ડૉ. શ્રી રામચંદ્રભાઈ સમાજ. થીએટરમાં અમદાવાદમાં

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી દેશી નાટક સમાજનો મુકામ જ્યાં હોય ત્યાંથી અથવા અમદાવાદ નળપદમાં પ્રસિદ્ધ કર્તા પાસેથી મળે શે. માટે જેઓ સાહેબને જોઈતાં હોય તેઓએ રોકડી કીમતથી મંગાવી લેવાં. વેલ્યુપેબલ અથવા નોટપેડ કાગળ રાખ્યામાં આવશે નહિ. નીચેના દરેક પુસ્તકો બે આનાની કીમતે મળશે.

૧ સતી સંયુકતા	૧૯ શ્રી ભદ્રાયુ	૩૭ કુસુમલતા
૨ સંગીત લીલાવતી	૨૦ સતી દ્રૌપદી	૩૮ હંસાકુમારી
૩ પવિત્ર લીલાવતી	૨૧ કબીરસાબ	૩૯ ગુલશંકરલી
૪ સતી પાર્વતી	૨૨ શ્રી સંન્યાસી	૪૦ અભયસીંહ
૫ અશ્રુમતી	૨૩ જ્ઞાલીમ દુલીયા	૪૧ કર્મફળ
૬ ગમ વિયોગ	૨૪ મદન મંદરી	૪૨ નરસીંહ મહેતા
૭ મ્યુનીસીપાલ ઇ.	૨૫ સતી પદ્મિની	૪૩ સગળશા.
૮ ભોજકુમાર	૨૬ અજીતસિંહ	૪૪ કૃષ્ણ સુદામા
૯ સેરદારબા	૨૭ ભગવત ગીતા	૪૫ મહાકવિ કાળીદાસ
૧૦ ઉમાદેવડી	૨૮ કુશિન નાયકા	૪૬ રાજરતન
૧૧ વીજાવેલી	૨૯ સતી દમયંતી	૪૭ પ્રદ્ધાદ વિજય
૧૨ વિજ્યા વિજય	૩૦ સતી સુલોચના	૪૮ કૌરવ પાંડવ ભા. ૧
૧૩ મદન મંજરી	૩૧ કેશર કીશોર	૪૯ જાળંધર સતી દંદા
૧૪ ઉદયભાણુ	૩૨ ભદ્રાયુ	૫૦ કૌરવ પાંડવ ભા. ૨
૧૫ મોહિનીચંદ્ર	૩૩ સુભદ્રા હરણુ	૫૧ લલીતપ્રિયા
૧૬ વિજય કમળા	૩૪ ઉર્વશી	૫૨ સૌંદર્ય વિજય
૧૭ ગીતા સુંદરી	૩૫ રાહાડ કન્યા	૫૩ દેવી દેવહુતી
૧૮ સતી સીતા	૩૬ પવિત્ર લક્ષ્મિ	

